THEMA 90 - HOUT 22 : NATUURLIJK BEGRAVEN

BEGRAAFPLEKKEN MET EEN NATUURLIJK KARAKTER

In een tijd, waarin de rouwadvertenties bol staan van termen als 'de afscheidsdienst vindt in besloten kring plaats' of 'de crematie heeft in besloten kring plaatsgevonden', en waarin de kist met overledene naar het crematorium wordt vervoerd voor 'een stille of technische crematie' (een einde zonder ceremonie en zonder nabestaanden in het crematorium) past ook een natuurbegraving. En dat kan nu ook in steeds meer plaatsen dichtbij huis.

Dat begraven in de natuur is sinds een aantal decennia een relatief nieuw fenomeen. Het gaat dan over het moderne verschijnsel natuurbegraafplaats, dat in 1991 in Engeland begon en daarna pas tientallen jaren later vaste grond probeerde te krijgen op het vasteland van Europa. Op dat groeiende aantal natuurbegraafplaatsen volstaat over het algemeen een houten boomschijf (of niets) op het graf als een snel vergaand aandenken aan de overledene.

Vrij recent is het ineens ook een trend geworden van gemeenten en parochies om een deel van een reguliere begraafplaats of kerkhof te gaan inrichten voor 'natuurlijk begraven' met dezelfde regels en condities als op de reeds bestaande natuurbegraafplaatsen.

Ook in de verordening van die begraafplaatsen met een 'natuurvak' staat dat er geen traditionele grafsteen als grafteken op een natuurgraf mag worden geplaatst, maar dat het graf alleen gemarkeerd mag worden met vergankelijk materiaal. Dat bestaat ook daar vaak uit een houten plak of boomschijf met inscriptie, die aangeboden wordt door de begraafplaats.

'NATUURLIJK BEGRAVEN'

Al is de naam 'natuurbegraafplaats' niet wettelijk beschermd, toch wordt voor de vorm van begraven in een 'groen' vak van een traditionele reguliere begraafplaats een andere aanduiding gebruikt, namelijk 'natuurlijk begraven' of 'begraafplek met een natuurlijk karakter' om het verschil aan te geven.

Wat is het verschil tussen beide vormen?

natuurbegraafplaats	**begraafplaats met natuurlijk begraven**
 Heeze - Natuurbegraafplaats Schoorsveld	 *Eindhoven - St. Severinus: **O** natuurlijke graven*
Een **'natuurbegraafplaats'** duidt op een **specifieke locatie**, die **volledig** in de natuur is geïntegreerd of geleidelijk aan wordt geïntegreerd, en die (meestal) eeuwigdurende grafrust biedt en gericht is op natuurontwikkeling. In tegenstelling tot de tijdelijke grafrechten van 20-50 jaar op een reguliere begraafplaats bestaat het grafrecht meestal uit een eenmalige betaling voor eeuwig.	**'Natuurlijk begraven'** duidt op een **methode** van begraven die in feite **overal** kan, ook op een bepaald deel van een al bestaande reguliere begraafplaats of kerkhof. Dat moet dan een speciaal 'groen' vak of deel zijn, waarin (meestal) dezelfde grafrechten gelden als op de andere delen van de begraafplaats, bijvoorbeeld een concessie van 20-50 jaar met recht op verlenging.

LOB : *Natuurlijk begraven - Kansen voor reguliere begraafplaatsen*

De LOB (Landelijke Organisatie Begraafplaatsen) heeft samen met de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) een nota uitgebracht:
Natuurlijk begraven: kansen voor reguliere begraafplaatsen (pdf, 3.4 MB)
Aanleiding was een publicatie van de VNG over het stichten van een nieuwe natuurbegraafplaats. De LOB schrijft: *Wij zien echter óók dat op veel bestaande – gemeentelijke – begraafplaatsen voldoende potentiële vrije ruimte is om op die begraafplaatsen natuurlijk begraven mogelijk te maken. Voordat opnieuw een (natuur-)gebied wordt aangewezen als nieuwe bijzondere begraafplaats, dient er onderzoek plaats te vinden naar mogelijke alternatieven op bestaande begraafplaatsen binnen de gemeente.*

Al is de nota dan gericht op gemeentelijke begraafplaatsen, hij is natuurlijk net zo goed toepasbaar op andere begraafplaatsen, denk hierbij bijvoorbeeld aan parochiële begraafplaatsen, c.q. kerkhoven.

Enkele punten uit de nota:

- voorwaarden (blz. 9)

Bij de herinrichting van een deel van een reguliere begraafplaats tot plaats voor natuurlijk begraven, kunnen op dat deel grotendeels vergelijkbare voorwaarden gehanteerd worden als op natuurbegraafplaatsen.

Denk hierbij aan:
• Een duidelijke afscheiding tussen het traditionele deel van de begraafplaats en het deel voor natuurlijk begraven;
• Extensief beheer en onderhoud van het terrein waardoor een natuurlijke uitstraling ontstaat;
• Geen rechte asfaltpaden, maar gebruik van grasbanen of paden van half verharding;
• De spirituele betekenis bij begraven in een natuurlijke omgeving vraagt een natuurlijke uitstraling rondom de graven;
• De grafmarkering zo eenvoudig mogelijk en biologisch afbreekbaar, zoals het gebruik van een boomschijf of hooguit een kleine zwerfkei;
• Begraven in biologisch afbreekbare kleding met gebruik van een lijkwade of mand.
• Een grotere grafoppervlakte dan bij reguliere graven.

- argumenten (blz. 10)

Er zijn een aantal belangrijke argumenten om natuurlijk begraven op bestaande reguliere gemeentelijke begraafplaatsen mogelijk te maken.
Denk hierbij aan:
• De bevolking kan in eigen stad of dorp begraven worden en hoeft hiervoor niet naar een ver gelegen begraafplaats;
• Het voorzieningenniveau op de begraafplaats is veelal al aanwezig;
• De bereikbaarheid en parkeervoorziening zijn vaak al gewaarborgd;
• Planologisch zijn er geen procedures meer vereist. De bestemming van de bestaande begraafplaats is immers al gewaarborgd waardoor eindeloze bezwaarprocedures voorkomen worden;
• Natuurlijk begraven op een gemeentelijke begraafplaats kan een extra bijdrage leveren in de groene ambities van een gemeente;
• Extensief beheer van een deel van de gemeentelijke begraafplaats heeft een positief effect op de exploitatiekosten van de begraafplaats;
• Faciliteren van natuurlijk begraven op een bestaande gemeentelijke begraafplaats genereert extra inkomsten voor de gemeentelijke begraafplaats. Dit in tegenstelling tot wanneer er begraven wordt op een natuurbegraafplaats die geëxploiteerd wordt door een private partij. De mate van kostendekkendheid van de gemeentelijke begraafplaats kan, door het door de gemeente aanbieden van natuurlijk begraven op de eigen begraafplaats, worden verhoogd.

NATUURLIJK BEGRAVEN IN EUROPA

In het vorige thema 89 hebben we gezien dat er buiten het Verenigd Koninkrijk, Duitstalige landen en Nederland niet of nauwelijks sprake is van natuurbegraafplaatsen. En datzelfde geldt ook voor het 'natuurlijk begraven' op bestaande traditionele begraafplaatsen.
Ook hier zijn in het Verenigd Koninkrijk en Duitsland andere vormen van natuurlijk begraven op reguliere begraafplaatsen dan op natuurbegraafplaatsen te vinden.

Brookwood Cemetery - Anglicaanse afdeling

• In het **Verenigd Koninkrijk** hebben veel gemeentelijke begraafplaatsen tegenwoordig speciale gedeeltes voor natuurlijk begraven (*natural burials*), vaak bos- of weidegebieden (*woodland or meadow areas*) genoemd, waar dit type begraven op het bestaande terrein mogelijk is.
¤ Dat gebeurt bijvoorbeeld in *Brookwood Cemetery*, bekend als de *London Necropolis*, met 202 ha de derde grootste begraafplaats in Europa. *Brookwood* werd in 1854 op 40 km van Londen aangelegd. De begraafplaats is een agglomeratie van afdelingen van vooral religieuze groeperingen. Er liggen ca. 250.000 mensen begraven. Op *Gillian's Meadow* (perceel 69), op de Anglicaanse afdeling wordt natuurlijk begraven gerealiseerd: *Een groene begrafenis is de meest natuurlijke en milieuvriendelijke uitvaartoptie. Het houdt in dat de overledene zo natuurlijk mogelijk wordt verzorgd (zonder balseming), dat er een biologisch afbreekbare kist of lijkwade wordt gekozen en dat de begrafenis plaatsvindt in een ondiep graf waar het lichaam snel kan terugkeren naar de natuurlijke elementen in de zuurstofrijke bovenste grondlagen. Elk gedenkteken moet biologisch afbreekbaar zijn, wat betekent dat het graf na verloop van tijd weer opgaat in het omringende landschap*.
¤ Uitgaande van het adagium 'Een gesloten begraafplaats is een dode begraafplaats' werkt zelfs *Highgate Cemetery* in Londen actief aan de integratie van meer natuurlijke en milieuvriendelijke begrafenisopties (lees: 'natuurlijk begraven') als onderdeel van de langetermijnplanning om een functionerende begraafplaats te blijven.

Hamburg - Friedhof Öjendorf: galvanoplastiek

• In **Duitsland** met zijn *Friedhofszwang* (verplichting op een Friedhof te begraven) is men eigenlijk onbewust al veel langer met 'natuurlijk begraven' begonnen, namelijk met het anoniem begraven.
¤ Op *Friedhof Ohlsdorf* in Hamburg, met 400 ha de grootste van Europa, werd het in 1970 wettelijk toegestaan urnen anoniem bij te zetten. De tijd en de plaats van bijzetting is voor nabestaanden onbekend, maar wel bekend bij het begraafplaatsbeheer. Er komt ook geen grafteken op het grafje. In 1975 werd het eerst anonieme gras-grafveld aangelegd. Tot 1992 werden circa 15.000 urnen anoniem bijgezet op de uitgestrekte grasvlakte, een vorm van 'natuurlijk begraven' avant la lettre.
¤ Op *Friedhof Öjendorf* (1966), ook in Hamburg, werden vanaf 1970 drie anonieme grafvelden aangelegd. In het zuidoostelijk deel van de begraafplaats is er ook de mogelijkheid om een kist anoniem te laten begraven. Bij de urnenvelden staat een gemeenschappelijke galvanoplastiek van een zittende pleurante, die over het grasveld uitkijkt.
¤ Vandaag de dag bieden steeds meer gemeentelijke begraafplaatsen stukken grond aan voor 'natuurlijk begraven'. Alleen gebruiken ze andere namen*: Friedpark, Urnenhain of Ruhehain.*
¤ Zo biedt het Hauptfriedhof in Kassel als *Friedpark* een groot veld aan, waarvan de grond bedekt is met gras, dat eens per maand gemaaid wordt. De bestaande bomen en struiken geven de indruk van een parkachtig landschap, dat niet ingrijpend veranderd zal worden door de toevoeging van de graven. De begraafplaats presenteert zich zo als een aangelegde, natuurlijke omgeving.

NATUURLIJK BEGRAVEN IN NEDERLAND

In Nederland lijkt het 'natuurlijk begraven' te zijn uitgevonden, dat wil zeggen het begraven à la natuurbegraafplaats, maar dan op een bestaande reguliere begraafplaats. Het zal te maken hebben met de Nederlandse koopmansgeest. Het aantal, dat gebruik maakt van deze mogelijkheid, is moeilijk te geven. Het is wel duidelijk een trend en het aantal zal nog toenemen. Er worden ook verschillende namen voor het natuurlijke deel gebruikt, er worden wel of niet natuurlijke graftekens gebruikt. Omdat ook dit artikel nog in de serie 'hout als grafteken op begraafplaatsen' valt, heeft ook nu het accent op 'hout' gelegen bij het zoeken naar voorbeelden.

• **Hilversum -** Begraafplaats Bosdrift & Begraafplaats Zuiderhof : ***Boomrust***

Hilversum - Bosdrift : Boomgraven Bos (© Uitvaartstichting Hilversum)

In Hilversum ontwikkelde Stadsboswachter BV met Uitvaartstichting het *Boomrust*-systeem.
- Op begraafplaats Bosdrift werd een verwilderde bosstrook omgevormd tot het 0,5 ha groot *Boomgraven Bos* met 150 beuken. Bij elke beuk kan één diep begraven worden. Er mag alleen een door de begraafplaats geleverde boomschijf op het graf geplaatst worden met daarop gegraveerd een eigen tekst. In de stam van de beuk wordt een chip aangebracht, die kan worden uitgelezen met de telefoon van de nabestaande. Het grafrecht is 'eeuwigdurend' (= zolang de bestemming begraafplaats er is).
- Op begraafplaats Zuiderhof is een leeg grafveld omgevormd tot *Boomgraven Weide.* Hier worden alleen urnengraven uitgegeven. De bomen zijn verder uit elkaar gezet om een ruimtelijk gevoel te geven en het veld is ingezaaid met een bloemenmengsel. Je koopt hier een familieboom, waar 2 tot 6 urnen bijgezet kunnen worden, er is keuze uit vijf vooraf geselecteerde inheemse boomsoorten.

Eindhovens Dagblad 23.02.2023

Eerste gegadigden willen al plekje reserveren op natuurbegraafplaats

Eeuwige rust onder heilige boom, dat kan nu in Olland

Je laatste reis eindigen op een natuurbegraafplaats. Dat kan sinds kort ook op het Martinuskerkhof in Olland.

Corrie Bekkers
Olland

Kerkhofbeheerders Cor van Roosmalen (l) en Ambro Brouwers op het Martinuskerkhof.

De poort naar het Martinuskerkhof staat open. Lopend tussen de taxushaag naar het einde van het kerkhof ligt links en rechts een natuurbegraafplaats. Mensen kunnen kiezen om rechts in het heideveld te worden begraven, of links onder het groene gazon.

„We hebben een naamplaatje 'Natuurbegraven Olland' laten maken zodat bezoekers gemakkelijk de begraafplek herkennen", zeggen kerkhofbeheerders Cor van Roosmalen (82) en Ambro Brouwers (78).

Van Roosmalen wijst naar de majestueuze rode beukenboom die zijn machtige takken uitspreidt over het kerkhof. „Wie wil er niet rusten onder deze 150 jaar oude boom? Voor mij is deze boom heilig. We hebben zelf nakomelingen gekweekt van d'n Beuk en nabestaanden kunnen een jonge ent plaatsen op het graf van hun geliefden. Een houten schijf met naam en een bloemetje kan ook. Nee, geen struiken of vaste planten. Dat geldt ook voor het heideveld, aangeplant met diverse heidesoorten, door de Ollandse hovenier Brinkman."

Niet alleen voor Ollanders

De natuurbegraafplaats is nog maar enkele dagen klaar, maar volgens Van Roosmalen zijn er al vier gegadigden die hier ook hun laatste reis willen eindigen. „De begraafplaats is niet alleen bedoeld voor Ollanders. Hier op het kerkhof liggen ook mensen uit Den Bosch en Tilburg. Van een nabestaande hoorde ik dat zijn vader regelmatig door Olland fietste. Het rustige kerkdorp trok hem aan en hij wilde hier worden begraven. Dus besloten wij dat er op deze natuurbegraafplaats ook plek is voor mensen buiten Olland."

Zo'n anderhalf jaar geleden was Van Roosmalen op natuurbegraafplaats Maasheurt en daar ontstond het idee om deze ook op het Ollandse kerkhof te realiseren. „Ik ben 25 jaar beheerder en zag het aantal begravingen de laatste jaren snel teruglopen; van acht mensen naar twee in 2022. Ik besprak mijn gedachten met het parochiebestuur en kreeg groen licht. Wat in Olland kon, gold ook voor het centrum en de andere twee Rooise kerkdorpen." Maar Van Roosmalen werd ziek, waardoor de Ollandse natuurbegraafplaats moest worden uitgesteld.

Milieuvriendelijk

In Olland gelden dezelfde bepalingen als op het Rooise kerkhof: de natuurbegraafplaats is eeuwigdurend en alle materialen dienen milieuvriendelijk en op korte termijn afbreekbaar te zijn. Mensen betalen hetzelfde bedrag als voor een standaardgraf: tot nu toe 1350 euro voor twintig jaar met de mogelijkheid tot verlenging via een schriftelijke wilsverklaring.

Nabestaanden kunnen de plek waar hun geliefde ligt, altijd terugvinden. De namen worden ingetekend op een plattegrond. Brouwers: „Ik denk zeker dat er belangstelling is voor deze natuurbegraafplaats. Midden in het dorp, op een klein rustig kerkhof en in de schaduw van onze wereldboom."

> **Midden in het dorp en in de schaduw van onze wereldboom**
> – Ambro Brouwers

Brabants Dagblad 27.12.2022

Sint-Oedenrode kreeg dit jaar een eigen natuurbegraafplaats: 'Het is nog even wennen'

Het gaat om twee vakken omringd door taxushagen, waar plek is voor honderd overledenen. ,,Tot nog toe zijn er geen begravingen, wel reserveringen. Degenen die reserveerden willen anoniem blijven, maar vertelden me dat ze blij zijn met deze Rooise natuurbegraafplaats."
,,Ook op deze natuurbegraafplaats liggen mensen eeuwigdurend, overledenen blijven in hun eigen dorp en je kunt het graf markeren met een boomschijf. Op elke natuurbegraafplaats gelden dezelfde bepalingen: alle materialen dienen milieuvriendelijk en op korte termijn afbreekbaar te zijn. En ook hier kunnen asbussen begraven worden."

Bergen op Zoom *- RK Begraafplaats Mastendreef*

Natuurlijk begraven op Mastendreef

BERGEN OP ZOOMSE BODE | 4 JUNI 2015

BODE

BERGEN OP ZOOM - De Rooms-Katholieke begraafplaats aan de Mastendreef 3 gaat een natuurbegraafplaats inrichten: Park 26.

Het is de bedoeling dat op het park zoveel mogelijk de natuur in stand gehouden wordt. Er mogen dan ook geen monumenten op het perceel geplaatst worden, graven mogen enkel worden voorzien van een natuurlijk object zoals een zwerfkei of hout. Daarnaast mogen er geen planten en bloemen uit tuincentra worden geplaatst om het karakter van het park zo natuurlijk mogelijk te houden. Tot nu toe was het altijd mogelijk om voor 20 jaar grafrechten af te sluiten, vanaf nu is het ook mogelijk om voor dertig jaar grafrechten te kopen.

Maastricht *- Begraafplaats Tongerseweg*

Wat houdt het in?

Natuurlijker begraven is een mooie en duurzame manier van begraven. Na de begrafenis ontfermt de natuur zich over het graf, zodat dit na verloop van tijd weer één wordt met de omgeving. De graven zijn willekeurig verspreid over een natuurlijk terrein.
We laten de natuur zijn gang gaan maar onderhouden dit terrein wel door het gebied te maaien zodat de graven toegankelijk blijven voor bezoek. Er zijn in totaal 100 graven beschikbaar met elk een afmeting van 3 diameter. Elk graf kan gevonden worden via gps, wat het voor nabestaanden gemakkelijk maakt om de locatie van hun dierbare te bezoeken. Bij de uitgifte van het natuurlijk graf worden de gps-coördinaten vermeld in de grafakte.
Er wordt eenmalig een gedenkteken geplaatst (bij begraving) in de vorm van een boomschijf met een persoonlijke inscriptie, passend bij de natuurlijke omgeving.
Kleding van de overledene, kist, lijkwade, urn of mand zijn van natuurlijk en afbreekbaar materiaal gemaakt. Blijvende of individuele grafaanduidingen, planten, ornamenten of monumenten op de begraafplek zelf zijn niet toegestaan. Op de dag van begraven mogen uiteraard wel bloemen op het graf worden gelegd, die door de beheerder worden verwijderd nadat ze zijn verwelkt. Het graf behoeft geen onderhoud voor nabestaanden.
Grafrecht voor 20 jaar of 50 jaar met de mogelijkheid tot verlengen met 2, 5 of 10 jaar.
(https://www.begraafplaatstongerseweg.nl)

Doorn *- Nieuwe Algemene Begraafplaats*

Eind 2015 is de gemeente Utrechtse Heuvelrug gestart met de uitgifte van natuurgraven op de Nieuwe Algemene Begraafplaats in Doorn. Binnen de hekken van de begraafplaats zijn twee bospaden gemaakt en is ruimte gecreëerd voor 148 natuurgraven. Men kiest een plek in het bos en afgezien van een houten schijf of een kleine zwerfsteen gaat het graf op in het landschap.

Onder natuurbegraven wordt het volgende verstaan: 'Het zichzelf teruggeven aan de natuur'. Er wordt op een wijze begraven die het milieu en de natuur zo weinig mogelijk belast en (de beleving van) het natuurlijk karakter van de omgeving minimaal beïnvloedt. Ordening en markering volgen uit de aard van het natuurgebied. Naast het algemene bos onderhoud is geen grafzorg of -onderhoud nodig. Uiteindelijk worden de graven geheel opgenomen door de natuur. Verstoring van de bodem en gebieden worden tot een minimum beperkt. Er is een gegarandeerde grafrust van 99 jaar.
De graflocatie wordt vastgelegd op basis van GPS coördinaten en een daaraan gekoppeld grafnummer. De gemeente stelt eenmalig de houten schijf, voorzien van naam, geboorte- en overlijdensdatum van de overledene, ter beschikking. Alle overige grafversieringen zijn niet toegestaan. Het natuurlijk beeld van dit deel van de begraafplaats wordt op deze wijze behouden.

(*foto & tekst Uitvaartverzorging Van Tellingen*)

Rotterdam *- Begraafplaats & crematorium Hofwijk*

Natuurlijk Begraven
op begraafplaats en crematorium Hofwijk

In de video neemt de teamleider je mee over het uitgestrekte natuurgedeelte op begraafplaats Hofwijk. Je hoort en ziet meer over de mogelijkheden en krijgt een goede indruk van de omgeving. Het natuurgedeelte biedt ruimte aan 850 graven van 3 bij 3 meter waarin overledenen in de door hun gewenste richting begraven kunnen worden. De grafmarkeringen bestaan uit houten schijven. Op het natuurgedeelte mogen ook biologisch afbreekbare urnen begraven worden en er is een strooiveld.

(*Still & tekst uit YouTube-filmpje)*

Sittard *- Begraaf- en Gedenkpark Lahrhof*

Begraven worden in een mooie, natuurlijke omgeving kan op **Begraaf- en Gedenkpark Lahrhof**. Een deel van het begraafpark op de noordelijke helling van de Kollenberg krijgt een natuurlijke, bosachtige uitstraling en is aangekleed met bankjes en een schommel om in alle rust in gedachten bij de overledene te zijn.
Graven krijgen geen grafsteen en er mogen, ná de uitvaart, geen bloemen worden neergelegd. Op het graf mag wel een onbewerkte houten schijf met de naam van de overledene worden geplaatst.
Een natuurlijk graf huurt u voor 20, 50 of 100 jaar. Na de huurtermijn van 20 jaar kunt u jaarlijks verlengen als u dit wenst.
(*Still & tekst uit YouTube-filmpje)*

Beverwijk *- Begraafplaats Duinrust*

Begraafplaats Duinrust biedt zogenaamde 'bosgraven' in een stuk bos op de reguliere begraafplaats.
Uitgangspunt bij een bosgraf is om een zo natuurlijk mogelijke omgeving te scheppen waarin planten en dieren zich thuis voelen. De graven worden uitgegeven voor 10, 20 of 30 jaar. In een bosgraf is plaats voor één overledene. Deze graven kunnen worden uitgezocht. Op deze graven worden geen traditionele grafmonument geplaatst maar is er plaats voor een rotsblok of houten ornament.

(foto & tekst uit website van Duinrust)

Woerden - Begraafplaats Rijnhof

Wie een natuurbegraafplaats zoekt, kan voortaan in Woerden terecht. De gemeente heeft een deel van de begraafplaats Rijnhof hiervoor gereserveerd. Bijzonder, want wie zo'n natuurlijke begraafplek zoekt moet nu een behoorlijk eind uitwijken. Sinds deze week worden graven uitgegeven voor maximaal twee personen voor 30-40-50 jaar. De bedoeling is dat zo'n laatste rustplaats op den duur helemaal opgaat in de natuur. De graflocatie wordt vastgelegd met GPS. Ook bestaat de mogelijkheid om een houten schijf te laten plaatsen met daarop de naam en de levensdata.
(foto & tekst uit het AD van 10 mei 2024)

NATUURLIJK BEGRAVEN IN EINDHOVEN

proloog : '*not in my backyard'*

'Trudo Bosje' (4000 m² bosnatuur)

gescheiden door een heg

Sint Trudo kerkhof

Opzij van de St. Trudokerk in Eindhoven, stadsdeel Strijp, ligt sinds 1909 het St. Trudokerkhof. Gescheiden door een heg ligt rechts het kerkhof en links het 'Trudobosje', een terrein dat aanvankelijk deel was van de pastorietuin. Met het afnemen van begravingen op het kerkhof, kwam het kerkbestuur in 2017 op het idee het met bomen en struiken overwoekerde terrein te bestemmen voor natuurlijke graven. In de wildernis werden slingerende paden aangelegd. Een neogotische folly en een (Lourdes)grot waren al aanwezig. Aan de folly, een stuk gevelmuur met een gotisch raam, zit nog een leuk verhaal. In 1936 brandde de Trudokerk af. Pastoor Frans Werners (1878-1970) wilde zich bemoeien met de wederopbouw, maar werd buiten spel gezet. Hij zou hebben willen bewijzen dat hij wél verstand had van architectuur en heeft toen die muur gebouwd. Bij de aanleg werden ook in enkele bomen en op een boomstronk heiligenbeeldjes geplaatst, waardoor dit deel ging lijken op een rooms-katholieke natuurlijke begraafplaats, ware het niet dat aangrenzende buren met een '*not in my backyard'* daar een stokje voor gingen steken.

Het Eindhovens Dagblad van 3 februari 2017:

Natuurlijk begraven in Strijps bosje

Ook Eindhoven krijgt een plek waar mensen op natuurlijke wijze begraven kunnen worden, midden in de stad nog wel. Een meer dan 100 jaar oud bosje bij de Sint Trudokerk komt daarvoor beschikbaar.

,,We kregen verschillende vragen van parochianen over natuurlijk begraven", zegt een kerkbestuurder van de Jorisparochie. Dat is een fusie van alle parochies ten zuiden van het spoor in Eindhoven. ,,Steeds meer mensen willen dat. Maar ze vinden Oostelbeers of Heeze waar al natuurbegraafplaatsen zijn, te ver weg. Zeker in het begin is de behoefte om het graf te bezoeken groot; deze begraafplaats is dan heel direct bereikbaar voor mensen. En komen er maar weinig mensen, dat is ook goed. Dan kunnen we in ieder geval dit bos voor vijftig jaar veilig stellen, zolang er mensen begraven liggen."

Het bos van zo'n 100 bij 100 meter is ruim 100 jaar oud; het ontstond als pastorietuin bij de bouw van de Trudokerk in 1887. Sommige hoge bomen stammen uit die tijd. ,,We laten hier de natuur zijn gang gaan. Voor de begraafplaats moeten we een plek aanleggen waar de uitvaartwagens kunnen komen, en iets bredere natuurlijke paden, maar verder verandert er niets", belooft Van Dongen. Inmiddels is de omgevingsvergunning aangevraagd. Afhankelijk van die procedure wordt bepaald wanneer de begraafplaats beschikbaar komt.

Wie een mooi plekje wil uitzoeken in de voormalige pastorietuin, moet in ieder geval vier meter van de monumentale honderd jaar oude tamme kastanjeboom en van de erfafscheiding wegblijven. Bij de uitwerking van de plannen worden zeker ook de omwonenden betrokken. Zij hebben nu vaak vanuit hun tuin uitzicht op het bos, vaak via open hekken. ,,Zeker als er kinderen wonen, zien ze misschien liever geen begrafenis in de tuin. We willen best helpen met een groene haag of een andere afscheiding. Maar misschien willen ze de open doorkijk juist wel houden

De parochie kan in het bosje geen 'eeuwige' rust garanderen, zoals dat bij andere natuurbegraafplaatsen gebeurt. Daar koopt de geïnteresseerde feitelijk een lapje grond. Wel krijgen de begravenen en hun nabestaanden in Strijp vijftig jaar grafrust. ,,Dit is middenin de stad, je weet niet wat er gaat gebeuren. Bovendien kunnen we dan op termijn ook weer nieuwe plaatsen aanbieden".

R.K. natuurlijk begraven

neogotische folly

(Lourdes)grot

ED 12.08.2017: *Er zit nog geen schot in de vergunning. Er is nog geen antwoord van de gemeente en de buren aan de Strijpsestraat zijn zeker niet allemaal positief over de begraafplaats 'in hun achtertuin'.*
ED 05.05.2018: *Voor het natuurlijk begraven gerealiseerd kan worden, moet eerst het bestemmingsplan worden gewijzigd, een archeologisch onderzoek plaatsvinden, flora en fauna in kaart gebracht worden en uiteraard, de omwonenden geïnformeerd worden.*
ED 18.10.2018: *De vergunning voor het nieuwe gedeelte wordt in orde gemaakt en de omwonenden zijn geïnformeerd.*
Er moet tot na het broedseizoen gewacht worden om in het najaar echt aan de slag te kunnen. De verwachting is begin 2021 de eerste natuurbegrafenissen te kunnen doen.
ED 21.02.2023: *De vergunning is door de gemeente verleend. Archeologisch onderzoek heeft alleen een stuk van een dakpan uit 1850 opgeleverd. De 20 monumentale bomen mogen niet gekapt worden en begraven onder de kroon van bomen is ook uitgesloten. In totaal is op termijn plaats voor 115 graven voor zo'n 150 overledenen en 60 urnen.*
Een buurman wiens tuin grenst aan het bosje zal bezwaar maken; "wij willen geen begraafplaats in onze achtertuin".
ED 01.05.2025*: 'Natuurlijk begraven worden in de stad, dat kan nu in Eindhoven' kopt het Eindhovens Dagblad.*

Maar dan gaat het niet meer over het 'Trudo Bosje', maar over twee andere percelen op begraafplaatsen.
Het 'Trudo Bosje' wordt geen plek voor 'natuurlijk begraven'. In een rechtszaak heeft '*not in my backyard*' gewonnen samen met een aantal strikte eisen: niet onder kronen van bomen, minimaal 5 meter afstand van bomen met stamdikte van 35 cm, vanwege een populatie salamanders in het bos geen machinaal onderhoud, maar van de Arbo mag bosmaaier of graven delven niet meer handmatig. Daarom werd besloten dit geldverslindend project te stoppen.

Eindhoven: natuurlijke graven op begraafplaatsen St. Antonius en St. Severinus

Stad krijgt er zo'n honderd natuurgraven bij op twee locaties

Natuurlijk begraven worden in de stad, dat kan nu in Eindhoven

Als gevolg van een fusie werden per 1 januari 2012 elf katholieke parochies in Eindhoven samengevoegd en opgedeeld in twee grote parochies: St. Petrus Stoel te Antiochië in Eindhoven-Noord met als kerk de Petruskerk en de Parochie St. Joris in Eindhoven-Zuid met als kerk de Joriskerk. Ook de parochiële begraafplaatsen vallen onder deze verdeling.

Op 1 mei 2025 werd het in parochie St. Joris in Eindhoven-Zuid mogelijk om op twee percelen een zgn. 'duurzaam natuurgraf' op een traditionele begraafplaats te verkrijgen. Na het afzien van het verkrijgen van zo'n perceel op de St. Trudobegraafplaats, werd nu gekozen voor een perceel op de St. Antoniusbegraafplaats aan de Doelenstraat in stadsdeel Strijp en een perceel op de St. Severinusbegraafplaats aan de Kerkhoflaan in stadsdeel Gestel.

ED 1 mei 2025: *Een graf met alleen een onbewerkte houten schijf, waarop de naam van de overledene staat en de geboorte - en overlijdensdatum. En graven die verspreid liggen, dus niet in strakke rijen.*
De beheerder zegt in te spelen op een trend. "We horen regelmatig van families dat er behoefte is aan duurzaam begraven, maar dat de plekken waar dat kan zo ver weg zijn. Toen hebben we gekeken wat er bij ons mogelijk is." De percelen horen bij de reguliere begraafplaatsen, maar zijn altijd vrijgehouden voor overledenen na eventuele pandemieën. "Dat was vanuit vroeger gedacht. Nu hebben we een pandemie achter de rug, en hoewel toen meer mensen zijn overleden, hebben we niet zo'n grote plek meer nodig."
Ook de LOB ziet dat weinig locaties ruimtegebrek hebben en dat natuurlijk en duurzaam begraven sinds vijftien jaar duidelijk in opkomst is.

Begraafplaats St. Antonius van Padua

Dit kleine kerkhof (ca. 85 are) aan de Doelenstraat in Strijp behoorde bij de voormalige R.K. Parochie H. Antonius van Padua. De parochie werd opgericht in 1919 en kwam voort uit de in die tijd snel uitdijende St.Trudo-parochie. In 1977 was de Antonius-parochie weer zodanig gekrompen, dat ze werd opgeheven en terugkeerde in de moederschoot van de Trudo parochie. Vanaf 2007 is dit een kerkhof in ruste: er wordt niet meer begraven, wel worden er urnen bijgezet. Er liggen 255 personen begraven.

Direct rechts van de ingang ligt **vak Z**, bestemd voor natuurlijke graven. Op dat perceel was al een soort bosje ontstaan, waarin met de aanleg van een aantal kronkelende paadjes met 'eilandjes' een perceel voor natuurlijk begraven werd gevormd.
Er kan gekozen worden voor een kist- of urnbegraving. Bij een kistbegraving kan men kiezen voor een termijn van 30, 35 of 40 jaar, bij een urnbegraving voor een termijn tussen 20 en 40 jaar. De kosten worden vooraf in één keer afgerekend. Na afloop van de termijn is geen verlenging mogelijk. De graflocatie wordt gemarkeerd met een onbehandelde houten schijf, die als hij aan vervanging toe is opnieuw geleverd kan worden door het beheer.

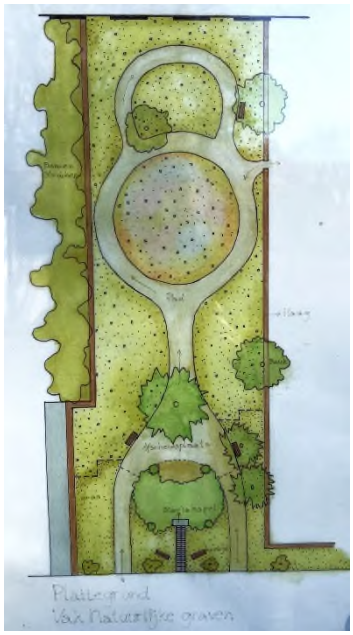

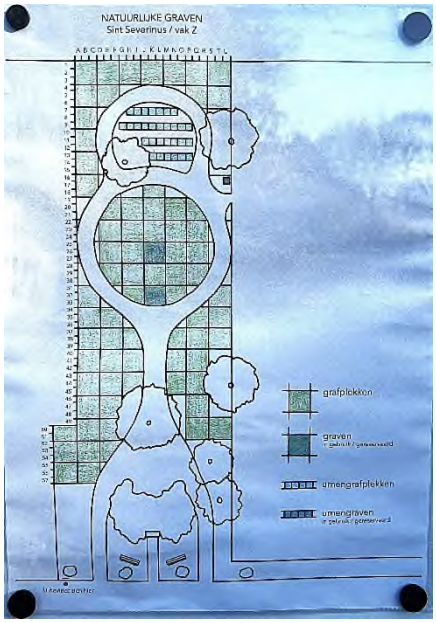

Begraafplaats St. Severinus

In de wijk Gestel was er al in 1859 een R.K. begraafplaats achter de St. Lambertuskerk.
In 1957 werd in de Eindhovense Gemeenteraad een verzoek ingediend voor de aanleg van een tweede R.K. begraafplaats in gestel door de Severinusstichting. De begraafplaats werd in 1959 aangelegd in de Bennekelse Akkers en was bestemd voor de parochies H. Hart van Jezus en Onze Lieve vrouw Middelares. Er zijn ca. 1300 personen begraven.

Direct links van de ingang , achter het Mariakapelletje in een bomenbosje, ligt **vak Z**, bestemd voor natuurlijke graven. In tegenstelling tot het bomen- en struikenrijke natuurdeel op de St. Antonius begraafplaats, bestaat dit perceel voornamelijk (nog) uit een grasvlakte.
Bij de ingang hangt op het mededelingenbord naast de plattegronden ook nog een papier, waarop duidelijk wordt uitgelegd wat de redenen zijn voor de aanleg van dit veld voor natuurlijk begraven.
Op deze begraafplaats is een perceel ingericht speciaal voor duurzaam begraven. Hier bieden wij de mogelijkheid voor een natuurlijke begrafenis.
Wij hebben dit gedaan om tegemoet te komen aan de wens van steeds meer mensen. De redenen zijn divers:

- Duurzaam begraven is minder belastend voor het milieu.
- Begraven in het groen, en zo 'op gaan' in de natuur, voelt beter dan een traditioneel graf
- Niet belasten van nabestaanden met zorg voor een graf en grafrechten.
- Overledenen blijven in de wijk/buurt, het graf is gemakkelijk te bezoeken.

© Atelier Terre aarde